

Arkivens dag, sammanställning 11 november 2017

Tema: Synd och skam

Kalmar län

I Kalmar län hade 14 olika arkivinstitutioner, föreningar och museer m.m. öppet under Arkivens dag på 9 olika platser/städer i länet. Allt som lockade årets arrangemang över 500 personer till länets olika arkivinstitutioner och föreningar.

Nedan görs en redogörelse för varje arrangemang.

Besöksstatistik

Tjust släktforskarförening, Västervik	50 besökare
Västerviks musikbibliotek & visarkiv	20 besökare
Psykiatriska museet	100 besökare
Biologiska museet, Oskarshamn	7 besökare
Folkrörelsearkivet för mellersta Kalmar län, Oskarshamn	20 besökare
Designarkivet i Pukeberg	29 (50) besökare
Nybro kommunarkiv	15 besökare
Samarrangemang Kalmar; 5 föreningar/institutioner	70 besökare
Emmabodabygdens Arkivförening, Vissefjärda	110 besökare
Ölands museum, Himmelsberga	30 besökare

SUMMA: 531 besökare (+ 50) = 581 besökare

Samarrangemang Tjust släktforskarförening och Västerviksmusikbibliotek & visarkiv

Tjust Släktforskarförening - Tjust släktforskarförening och Västerviks musikbibliotek & visarkiv finns i samma hus som Västerviks stadsbibliotek vid Spötorget i centrala Västervik. Föreningen registrerade 50 besökare!

Några av besökarna var nya och var i varierande åldrar av båda könen, dock lite trevligt att även en del yngre kom och ville ha hjälp och var intresserade av släktforskning

Tjust Släktforskarförening fick ett mycket gensvar på arrangemanget då så många besökte oss.

Tror inte att någon var missnöjd med den information som de fick då många erhöll svar på diverse frågor – allt från försvunna personer och okända fäder.

Tjust Släktforskarförening annonserade bland annat på sin egna hemsida, men fanns även med i *Annonsbladet* samlat för allt som pågick i biblioteket. De fanns även med i ett stort reportage från 13 november.

Länsarkivarien besökte Tjust släktforskarförening under dagen.

Kommentarer från föreningen:

Vi tycker att samarrangemang är ett bra alternativ som gynnar flera intressenter samt att publiken hittar, i detta fall, till oss. Allting kan säkerligen göras bättre, men hur? Det har vi ingen direkt lösning på just nu.

Västerviks musikbibliotek & visarkiv – Under hösten 2017 flyttade Västerviks visarkiv från lokaler i markplan ned till källarplan. Institutionens tillgänglighet har därmed minskat, från att ha haft Arkivens dag ”varje dag” till visning efter överenskommelse. Västerviks visarkiv hade ungefär 20 besökare under dagen.

Västerviks visarkiv bjöd på konsert med Martina Jonsson och Karl-Lukas Otell, från Gamleby Folkhögskola, kl. 12:00-12:45, scenen, Västerviks stadsbiblioteks bottenvåning. Visarkivet visade i samband med detta ett bildspel på temat ”Synd och skam”. Bland annat om Västerviksdottern Alice Babs som sågs som en kulturfara och en ungdomens förförerska åren runt 1940. På grund av tekniska problem med trådlös uppkoppling i lokalerna visades bildspelet ”Synd och skam” endast ett par dagar. Några personer har hört av sig och tackat ”för det intressanta bildspelet”. Det är dock svårt att uppskatta hur många som sett bildspelet under visningstiden, då det inte funnits någon särskild besöksräkning.

Från en 100 år gammal handskriven visbok lyfts en ryslig historia fram. Signhild Tolf, då ekonomibiträde vid S:ta Gertruds sjukhus, skrev ner texter efter kamraters – eller kanske till och med patienters – visböcker. Texten ”*En drinkares maka*” berättar om en stackars kvinna som nedbruten av makens missbruk och misshandel måste tas in på mentalsjukhus.

Under den tid arrangemanget pågick, kl 11-14, fanns också möjlighet att ”Fråga visarkivarien”, en nygammal programpunkt från Visarkivets första verksamhetsår 2004. Inga frågor om musik eller visor registrerades under dagen. En donation av notmaterial som inkom några veckor senare kan direkt kopplas till den publicitet som Västerviks visarkiv fått i samband med Arkivens dag 2017. Delad glädje är dubbel glädje!

Kommentarer från arrangör:

Vi uppskattade mycket att KLAF hade skickat Arkivens dags-karameller som vi kunde bjuda våra besökare på.

Länsarkivarien besökte västerviks visarkiv under Arkivens dag.

Psykiatriska museet, Gertrudsvik Västervik

Psykiatriska museet bjöd in till Öppet hus på Arkivens dag under temat ”Synd och skam” kl 13-15. Vid två tillfällen under dagen, kl 13.00 och 14.00 gavs föredrag med rubriken ”*Skammen över psykisk sjukdom*”. En av museets guider berättade om hur skammen över psykisk sjukdom drabbade de sjuka och deras familjer.

Ett 100-tal personer besökte Psykiatriska museet under öppettiden, män och kvinnor i olika åldrar samt en del barnfamiljer. På grund av den stora tillströmningen kom de två föredragen att gå i varandra och museiguiden Stanley Ahl berättade även om sjukhusets historia vid den skalenliga modell som finns över sjukhusområdet. En anledning till det stora publikantalet kan vara att psykiatriska museet hade fri entré under Arkivens dag och den marknadsföring

som gjorts inför dagen då länsarkivarien blev intervjuad i P 4 Radio Kalmar och intervju med övrig press.

Det fanns också möjlighet till rundvandring på egen hand i museet. Västerviks Hospital öppnades i januari 1912 på grund av det stora behovet av vårdplatser för psykiskt sjuka. Tyvärr hade försändelsen med Arkivens dags-karameller försvunnit på vägen med Post Nord från KLAF i Oskarshamn, men Psykiatriska museet bjöd på kaffe, saft och kakor till de besökande.

Länsarkivarien besökte Psykiatriska museet under Arkivens dag.

Biologiska museet, Oskarshamn – Biologiska museet hade 7 besökare under Arkivens dag. Alla besökare var nya besökare. Det var 2 nya personer bland de 7 besökarna. 2 kvinnor 5 män, alla vuxna.

Exempel på kontroversiella djur- och växt arter är t ex rovfåglar som med gammalt tänkande anses bör jagas. Växter: invasiva arter som snabbt breder ut sig.

Folkrörelsearkivet för mellersta Kalmar län, Oskarshamn

Folkrörelsearkivet för mellersta Kalmar län hade öppet under Oskarshamns kulturnatt, dagen innan Arkivens dag. 20 personer besökte folkrörelsearkivet under kulturnatten/Arkivens dag. Det var i stort sett mest medelålders och äldre personer som besökte arkivet och det var ungefär lika många kvinnor som män.

Besökarna var främst intresserade av de äldre dagstidningarna.

Designarkivet Pukeberg – Till Designarkivet kom 29 besökare under Arkivens dag, om man räknade med att utställningen stod kvar ungefär 3 månader så kan det bli upp till 50 besökare.

Det kom en del nya besökare som var väldigt intresserad av Designarkivets verksamhet. Könsfördelningen var ganska jämn med något fler kvinnor. Åldersfördelning: besökarna var 30 -75 år, merparten 55-65 år.

Designarkivet tog fasta på årets tema "Synd och skam" med hjälp av de sju dödssynderna och gjorde en utställning med skisser ur arkivet. Besökarna kunde även få en visning inne i arkivet. Besökarna var väldigt intresserade och många stannade länge. De fick också tips om att läsa och göra sökningar på Designarkivets hemsida. De informerade också om Arkivens dag.

Vi fick in en artikel i tidningen Barometern.

Kommentarer/reflektioner arrangörer:

Bra: Vi hade öppet i tre timmar och tillströmningen var jämn. Vi anser att vi håller hög kvalitet på bemötandet. Vi upplevde att besökarna var väldigt nöjda.

Sämre: Som vanligt är det kommunikation/ information om att arrangemanget äger rum som är det svåra.

Nybro kommunarkiv

Nybro kommunarkiv visade sin utställning på Nybro kommunbibliotek. Antal besökare under

arkivensdag var 15 st vilket var lägre än tidigare år, vilket antagligen berodde på att annonseringen i de lokala tidningarna fallerade.

Åldersmässigt var det varierande och även så i genusperspektiv.

Utställningen var exponerad under tre veckor på Nybro stadsbibliotek, i deras utställningssal. Under den tiden så har Nybro kommunarkiv fått rapport från personalen på biblioteket, att utställningen har varit både välbesökt och uppskattad.

Nybro kommunarkiv visade upp det material de hade i arkivet från Samhällsbyggnadsnämnden och de förstärkte utställningen med lånat material från deras avdelning.

Synpunkt från arrangör:

Tiden inför arkivens dag är alltid kaotisk men intressant.

Samarrangemang i Kalmar

Arkivens dag hölls även i år i och utanför folkrörelsearkivets lokaler i f.d. Stensökolan (nuvarande Waldorfskolan) på Ståthållaregatan 50A.

Arrangörer: Kalmar Waldorfskolan, Ljungby Hembygdsförening, Kalmar läns Hembygdsförbund, Riksarkivet – landsarkivet i Vadstena, Kalmar slakterimuseum och Kalmar Folkrörelsearkiv

Kalmar Waldorfskola hade öppet hus och ställde ut samt informerade om Waldorfpedagogiken från förskola till gymnasium samt visade runt i skolans lokaler.

Ljungby Hembygdsförening informerade om sin verksamhet och visade upp sin hemsida med historia och bilder från svunna tider. Detta var mycket uppskattat av besökarna som samtidigt passade på att ställa frågor till Christer Johansson, Karl-Ingvar Pettersson samt Olle Almroth från styrelsen.

Kalmar läns Hembygdsförbund, ordförande Lisbeth Svensson representerade förbundet. De informerade, ställde ut och beskrev sin verksamhet i Kalmar län, vilket var mycket uppskattat av såväl besökare som medarrangörer.

Landsarkivet i Vadstena ställde ut och informerade om Riksarkivet och olika arkivverksamheter. Intresset var stort bland besökarna och flera tog tillfället i akt att ställa frågor till Anneli Petersson från Landsarkivet. Anneli var mycket nöjd med arrangemanget och alla intressanta samtal under Arkivens dag på Folkrörelsearkivet i Kalmar.

Kalmar slakterimuseum - Historieprofessor Lars Olsson visade utställningen "Kalmar svinslakteri 1908-1934" från Slakteriarbetarnas Museum i Kalmar samt informerade om arbetet och den fackliga verksamheten på slakteriet. Utställningen är en produkt efter ett samarbete med Projekt "Öppna Arkiv" och Kalmar Folkrörelsearkiv.

Projektledarna ordf. Christer Bergqvist och professor Lars Olsson ställde ut och informerade om "Projekt Öppna Arkiv". Ett samarbete mellan arkivmedlemmar och studieförbund med syfte att tillgängliggöra arkivmaterial för en bredare allmänhet. Projektledarna informerade om utveckling och resultat av projektet.

Kalmar Folkrörelsearkiv visade utställningen ”*Mörekonflikten*” samt informerade och visade runt besökare i arkivet. Många var intresserade och bad att få titta i flera av arkivets deponerade handlingar från föreningar och folkrörelser. I forskarsalen bjöds det på kaffe, kakor och godis.

Arrangörerna var efter dagen nöjda med besöksantalet på 70 personer som alla var mycket intresserade av vad vi hade att bjuda på Arkivens dag 2017.

Emmabodabygdens Arkivförening

Emmabodabygdens Arkivförening deltog ännu en gång i den riksomfattande Arkivens Dag den 11 november.

Föreningens ordförande hälsade alla välkomna och gjorde en liten tillbakablick av föreningens deltagande i Arkivens Dag genom åren. Arrangemanget var som vanligt förlagt till Föreningshuset i Vissefjärda, där arkivföreningen har sin arkivlokal.

Med anknytning till årets tema så hade arkivföreningen valt att presentera Kyrkeby Bränneri och Nykterhetsrörelsernas föreningar i arkivet. Från båda dessa verksamheter finns mycket material i arkivet.

Dagens huvudattraktion på Arkivens Dag var ett föredrag av Peter Danielsson från Kalmar läns Museum. Peter pratade om *Luther, brännvin, potatis, nykterhetsrörelsen, kaffe med mera*. Många är de familjer där brännvinet har föranlett både synd och skam. Motpolen till detta var alla de nykterhetsrörelser som bildades i början av förra seklet. Att Kyrkeby Bränneri var en av de verksamheter som porträtterades beror till stor del på att det gamla potatisbränneriet som i dag är museum på nytt har startat tillverkning. Ur arkivets samlingar hade plockats fram en film från Kyrkeby Bränneri som var gjord 1996. På filmen gavs en historisk vandring i det gamla bränneriet, om hur det såg ut och hur tillverkningen fungerade fram till 1971 när bränneriet lades ned.

Arkivföreningen hade som vanligt anordnat en uppskattad utställning av gamla bilder och handlingar från arkivet som hade anknytning till dagens teman.

Antalet besökare till årets arrangemang var drygt 110 personer. Vilket var nytt rekord för Arkivens Dag! Det var mer än fullsatt i lokalerna vilket gör att vi till nästa år behöver större lokaler för vårt arrangemang. Besökarna bjöds som vanligt på kaffe och hembakade kakor. Det var den alltid lika aktiva styrelsen som hade sett till att baka och duka upp till gästerna. Det märktes besökare från i stort sett hela regionen, flera av dessa var återkommande från tidigare år. Trevligt var också att vi i år besöktes av flera personer från den yngre generationen, men som vanligt var den övervägande delen av besökarna av den äldre stammen.

Arkivföreningen delade för dagen ut sin arkivkatalog. Arkivet var som vanligt öppet där flera intresserade passade på att fråga om arkivet och titta i handlingarna. Flera var förvånade över hur mycket som gömmer sig i arkivet. Ett flertal kontakter knöts som vanligt i samband med arrangemanget. En uppskattad del i arkivet är när besökarna får titta i gamla klippböcker. Det hade lagts ut ett 10-tal klippböcker med information från kommunen som besökarna trängdes kring för att få möjlighet att titta i.

Arrangemanget varade mellan klockan 13 -16. De över 110 personer som var på plats närvarande i stort sett hela tiden som arrangemanget pågick.

När besökarna lämnade Arkivens Dag så fick samtliga två äldre årgångar av boken ”I Dackebygd” gratis. Det var Vissefjärda Hembygdsförening (ägare till Kyrkeby Bränneri) som hade skänkt dessa till arkivet för att delas ut i samband med Arkivens Dag. I dessa uppskattade hembygdsböcker finns artiklar om Kyrkeby Bränneri som har tillverkat brännvin med statligt tillstånd sedan 1771 och fram till 1971 och nu på nytt har fått tillstånd att tillverka brännvin. I dag är Arkivföreningen välkänd i bygden där många företag och privatpersoner kontakter arkivföreningen innan de ”slänger” sitt material. De har denna väg ”räddat” flera ovärderliga dokument och handlingar från kommunens historia som annars hade gått förlorade.

Från föreningens sida deltog 5-6 personer i förberedelserna och i samband med genomförandet. Inbjudan hade sänts ut till medlemsföreningar och till en del privatpersoner med stort intresse för verksamheten, samt till vissa politiker och tjänstemän. Affischer hade satts upp på biblioteken, affärer och andra gemensamma anslagstavlor. Annons hade varit införd i Emmaboda Tidning. I Barometern var en artikel införd om Arkivens Dag.

Emmaboda Tidning var på plats hela tiden som arrangemanget pågick.

Egna kommentarer

Vi har redan börjat och planera för Arkivens Dag 2018 då vi arrangerar Arkivens Dag för 20:e året. Målsättningen är att vi skall kunna visa upp våra nya lokaler med bland annat Glasbruksarkivet. En investering på ca 1,2 milj.

Ölands museum, Himmelsberga

Ölands Museum Himmelsberga (som använde lantmäteriets digitala arkiv av historiska kartor, riksarkivet SVAR, samt ArkivDigital), en privat släktforskare som använde flera digitala arkiv, samt Svenska kyrkan.

Öppet hus med arkivforskningshjälp varvades med en berättarföreställning som byggde på historier ur arkivhandlingar, och ett föredrag utifrån temat ”Synd och skam”. I kaffestugan på Ölands Museum Himmelsberga upprätta två stationer utrustade med internetuppkoppling, datorer, datorprojektor, skärmar och filmduk. Släktforskaren Gullan Olsson satt vid den ena och hjälpte besökare att hitta i olika digitala arkiv.

30 personer besökte Arkivens dag i Himmelsberga.

Det var flest besökare mitt på dagen och när berättarföreställningen ägde rum, i övrigt kom besökare ganska jämnt spritt över dagen och flertalet stannade länge på platsen. Det kom både besökare som återkommer under säsongen, men även nya som man inte direkt lagt märke till förut. Könsfördelningen var ganska jämn ut, men medelåldern på besökarna var relativt hög. Den yngsta uppskattas till mellan 20-25 år och den äldsta i 80-årsåldern.

Ann-Charlotte Magnusson, som arbetar på Ölands Museum Himmelsberga och hjälpte personer att hitta i lantmäteriets digitala arkiv. Det fanns också tillgång till SVAR, ArkivDigital och bilder ur muséets eget arkiv. Stationerna samlade små grupper av människor som genom att ta del av någons fråga även fick mera allmängiltig information. Ann-Charlottes station visade allt på en stor filmduk så att flera besökare kunde ta del av vad som visades.

Mitt på dagen hölls en berättarföreläsning med berättelser som byggde på verkliga rättsfall ur domböcker. Berättarföreläsningen lockade flera besökare som anlände just till den. Sista programinslaget var ett föredrag på temat ”*Synd och skam*”, med stiftsadjunkten i Växjö stift, Theresia Clifford. Föredraget följdes av en stunds frågor, samtal och diskussioner, vilket uppskattades av besökarna. Besökarna kunde under hela dagen köpa lunch eller fika, samt komma och gå som de ville. Vår uppfattning är att de flesta stannade mycket länge och några deltog i stort sett under hela dagen.

Egna kommentarer

Vi upplever det som att vårt arrangemang blev lyckat och mycket uppskattat av de som besökte oss och att besökarna kände att det fått ut mycket av dagen. Som arrangör upplevde jag det också som en givande dag där det blev en fin dialog och goda samtal med besökarna, och jag fick känslan av att ha kunnat förmedla något användbart till dem. Även kaféets sortiment uppskattades.

Vi har haft två olika affischer – dels en helt egen, dels en som domineras av logotypen för Arkivens dag.

Tidningen Barometern nämnde oss i en notis innan arrangemanget (publicerad 10/11). Ölandsbladet skrev en liten artikel innan arrangemanget (publicerad 8/11) och ytterligare en artikel efter (publicerad den 13/11). De mediekontakter vi har haft är genom eget pressmeddelande med det rikstäckande pressmeddelandet bifogat, samt med den journalist från Ölandsbladet som besökte vårt arrangemang på plats den 11/11. Vi hade en annons införd i Ölandsbladet den 7 november 2017. Arrangemanget meddelades även kommunikatör inom Svenska kyrkan.

Vi tycker att allt har fungerat jättebra! Både vårt eget arrangemang och med alla som samverkade i det. Vi är jättenöjda med det arbete som länsarkivarie/regional samordnare Arkivens dag, Karin Lokrantz Nilsson, Kalmar läns Arkivförbund har gjort och den kommunikation vi har haft oss emellan!